

J. H. W. N.
Oفورgripeliga Tankar
Om det så kallade
Gröna Linets Planter-
ing och Skötsel
i Orihvesi Sokn /
Med Wederbörandes Tilstånd,

Under Oeconomiae PROFESSORENS, Kongl. Swens-
ka Wetenskaps Academiens och Upsala Wet-
tensk. Societ. EDWARDS / Samt
Nu warande Philos. Facult. Decan.

Dr. PEHR KALMS

Inseende,

Uti et Academiskt Försök

Utgifne /

Samt til allmän granskning framstälde i Åbo Acade-
miens Öfre Låro-Sal / d. 14. Dec. f. m. 1757.

Åf

SAMUEL A. SALOVIUS,

Söder Finne.

Åbo, Tryckt hos Directeuren och Kongl. Boktr. i Stor-För-
stendömet Finland, JACOB MERCKELL.

Kongl. Maj:ts
 Tro = Man,
 Lagman/och Häradshöfdinge wid Öfre Sata-
 cunda Öfre och Nedredels Häradet/
 Wälborne

Herr **CARL JOH.**
JÄGERSCHIÖLD,
 Min Höggunstige Gynnare.

<p>Wän skulle tro det wore godt, Sen wi få mycket lius ha' fädt, Om wi ock blesse sluga, Alt odla up vårt wackra land Och slippa s. ka främmand strand; Alt få det som skal duga. Mån jord ej fins i Finlands bygd? Som täflade med Jerslands dygd, Alt alstra fram et ämne, Som selsatte gammal ung, Som skaffad' pengar i war pung, Och wi fint linne nämne. Härtill har J Herr Lagman nog Ummuntrat bonden med all fog;</p>	<p>Godt råd ock welat gifwa Hur' som han til sin hungers stöd Altid skal hafwa dagligt bröd, Och kund' förmögen blifwa. Tillåten' därför' Edert Namn, Alt wara skygd och säker hamn, För dessa matta rader, Som märckamt hward i mig bor, En wördnad diup mot ynnest stor, J wist mig och min Fader. Les då i många Nestors år? Er lycka alt i blomstrand' war, Och sällhet ständigt grönske! Då främjes Satacunda wäl, Och slipper wara andras träl, Det med mig alla önske!</p>
--	--

Wälborne Herr Lagmans

Hödmjukaste tiemare
 S. A. SALOVIUS.

Kyrkoherden i Orihvesi, samt Probsten öfwer derun-
der lydande Contract,

Den Högarwördige och Höglärde Herren,

Herr **MAG. ANDREAS**
SALOVIUS,

Min Huldaste Fader.

Sinsseder har den Sol uplindrat, då mig wedersats den länge ef-
terlångtrade lydan, at för allmänheten få ådaga lägga något
prof af min diupaste wördnad, ärtänsla och tacksamhet för den må-
talösa huldhet, möda, omsorg och dryga omkostnad, som min Huldaste
Fader haft om mig, ifrån min späda ungdom. Men jag bellar
gar, at min ringa tände och talgåswa, som ännu äro i sin linda,
ej få förmå affskildra dessa stora och dråkneliga wälgierningar, som
sig borde, och min hierteliga åstundan were. Derföre beder jag öf-
maktast om gunstigt tilstånd, at håldre lämna dem uti et tyst och
wördsammt minne, än med ohyffade och otillräckelige ord, lika som för-
ringa min Huldaste Faders mig årtedda godhet. Dock til et, men of-
fullkomligt, tacksambets prof, upoffrar jag min Huldaste Fader det-
ta ringa pappers fram, på hwilket den jord, som igenom Eder god-
het och kosnad blifwit fruktbar, framalstrat den första plantan. En
ringa gåswa, men den största jag nu gittat åstadsomma. Himlar-
nas Herrskare, den Nådige Guden, upfylte min brist med en ymnig
wälsignelse! han giöre mine Huldaste Föräldrars lefnad fall, Deras
är tablitka, och dagars ända wälsignad; då upfylles min och mine
fåra Syffons önskan, då grönstas wårt wäl, och jag får under min
Huldaste Faders enma en wård och handledande tilraga uti dygd och
wisbet, samt nedlägga flere och megnare frukter af min Huldaste
Faders för mig sparada möda och omkostnad. Framhårdar til
min dödsfund

Min Huldaste Faders

ödmjuklydigste Son
SAMUEL A. SALOVIUS.

Kongl. Maj:ts
 Tro = Man,
 Lagman/och Håradshöfdinge wid Öfre Sata-
 cunda Öfre och Nedredels Hårader/
 Wålborne

Herr **CARL JOH.**
JAGERSCHIÖLD,
 Min Höggunstige Gynnare.

W än skulle tro det wore	* Godt råd ock welat gifwa
godt,	* Hur' som han til sin hungers stöd
Se'n wi så mycket	* Alltid skal hafwa dagligt bröd,
huss ha' fädt,	* Och kund' förmögen blifwa.
Om wi ock bleswe sluga,	* Tillåten' derför' Edert Namn,
Att odla up vårt wackra land	* Att wara skygd och säker hamn,
Och slippa s. ka främmand strand;	* För dessa matta rader,
Att få det som skal duga.	* Som märckant hwad i mig bor,
Mån jord ej fins i Finlands bygd?	* En wördnad diup mot ynnest stor,
Som täflade med Irlands dygd,	* I wist mig och min Fader.
Att alstra fram et ämne,	* Ref då i många Nestors år?
Som syfellsatte gammal ung,	* Er locka alt i blomstrand' war,
Som skaffad' pengar i war pung,	* Och fällhet ständigt grönke!
Och wi fint linne nämne.	* Då främjes Satacunda wäl,
Härtill har I Herr Lagman nog	* Och slipper wara andras träl,
Uppmuntrat bonden med all fog;	* Det med mig alla önske!

Wålborne Herr Lagmans

Hdmunkaste tienare
 S. A. SALOVIUS.

Kyrkoherden i Orihvesi, samt Probsten öfver derun-
der lydande Contract,

Den Högärowördige och Höglärde Herren,

Herr **MAG. ANDREAS**
SALOVIUS,

Min Huldaste Fader.

Wår Herde har den Sol uppträdat, då mig wederfars den länge ef-
terlångtade lydan, at för allmänheten få ådaga lägga något
prof af min diupaste trowdnad, ärtänslar och tacksamhet för den ma-
kalösa huldbet, möda, emsorg och dryga emkösfnad, som min Huldas-
ste Fader haft om mig, ifrån min späda ungdom. Men jag betlar
gar, at min ringa tänke- och talemått, som ännu äro i sin ligda,
ej få förmå affildra dessa stora och dräkneliga wålgjerningar, som
sig borde, och min hierteliga åstundan were. Derföre beder jag öf-
muntast om gunstigt tilstånd, at håldre lämna dem uti et tyst och
wördsamt minne, än med ohyssade och otillräckelige ord, lika som för-
ringa min Huldaste Faders mig årtedda godhet. Dock til et, men os-
fullkomligt, tacksamhets prof, upoffrar jag min Huldaste Fader det-
ta ringa pappers fram, på hwilket den jord, som igenom Eder god-
het och kösfnad blifwit fruktbar, framalstrat den första plantan. En
ringa gåfwa, men den största jag nu gittat åstædkomma. Himlar-
nas Herrskare, den Wådige Guden, upfylte min biff med en ymnig
wålsignelse! han giöre mine Huldaste Föräldrars lefnad fäll, Deras
är tablriska, och dagars ånda wålsignad; då upfylles min och mine
kära Syffons önskan, då grönstas wårt wäl, och jag får under min
Huldaste Faders enma en wård och handledande tilraga uti dygd och
wisbet, samt nedläggga flere och mognare frukter af min Huldaste
Faders för mig sparada möda och emkösfnad. Framhårdar til
min dödsfund

Min Huldaste Faders

ödmjuklydigste Son
SAMUEL A. SALOVIUS.

Kyrkoherden öfwer Cangasala och Cuhmalax församlingar,
Wälårewördige och Höglärde Herren,

H:r GUST. ALLENIUS,

Kyrkoherden öfwer Ruovesi, Wirdois, Curu och Eczari
församlingar,

Wälårewördige och Höglärde Herren,

H:r LARS FORSELIUS,

Mine i Farbröders ställe mycket wör-

NT en idog och förnuftig hushållning är det kraf-
hälle uti wälmåga, makt och anseende, är en af-
Gynnare, nogsam erfarit, då J, näst Salig-
mene man, uti Edra anförtrodde församlingar, at på
ären i linda liggande hushållning. Tillåten då, mi-
mogna och ingen Frlighet ågande Academiska arbete,
för Eders stora ynnest och mångfaldiga wålgjerningar,
wen den wänstap och förtroende som medelst Swägers-
Gunstige Gynnare, är, mig förbinder. Gimmelen bez-
andelig och lekamlig wålsignelse! Han gifre Eders lef-
under så hjertelig önskan aktar jag för en lycka, at

Mine Gunstige Hers

Ödmuke
SAMUEL A.

Kyrkoherden öfver Keuru församling
Wälårewördige och Söglärde Herren,

H:r ABR. INDRENIUS,

Kyrkoherden öfver Längelmäki och Cuorewesi
församlingar,

Wälårewördige och Söglärde Herren,

H:r M^{AG.} JOH. ODENIUS,

dade och Gunstige Herrar Gynnare.

tigaste och beqwämligaste medel, at försätta et Sam-
görd sanning. Detta hafwen och J, mine Gunstige
hets lärän och en san Gudsfruktan, sökt upmuntra ge-
alt möjligit och förnuftigt fått upodla sin til sednare
ne Gunstige Gynnare, at jag upoffrar Eder detta o-
til något prof af et wördnadsfullt och tackfamt sinne,
hwarmed J städse mig behagat omsatta; hwartil af-
lags grenen emellan min Guldaste Sader och Eder, mine
kröne Eder och Edra wärda omwärdnad med allsköns-
nad säll, och ären i blomstrande wälgång många!
städse med wördnad framleswa

rars och Gynnares

tienare,
SALCVIUS.

Justitiæ Rådmanne och Cämmers Præses i Åbo,
Adel och Högaktad

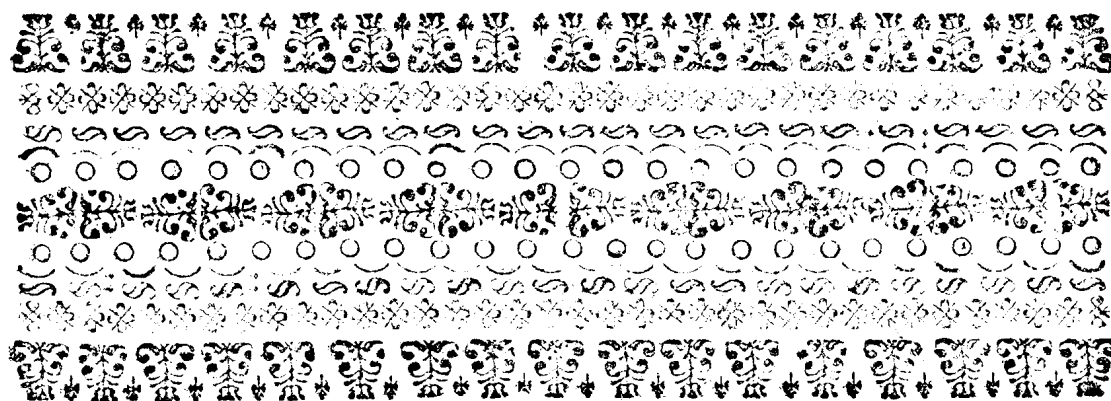
Herr **CARL MUNSTER,**

Min Gunstige Gynnare.

Det hafwer icke varit nog, at J, min Gunstige Gynnare, den
Kärligaste wänskap och upriktigaste förtroende, som i ung-
domen redan emellan Eder och min Guldaste Fader, up-
rättadt blifwit, med mångfaldige prof, bekräftat och med oräkne-
liga wälgierningar emot Honom besegladt; utan J, min Store
Gynnare, hafwen til öfwerflöd uptagit mig i många år under en
Faderlig omwårdnad, och på otaligt sätt, befordrat mitt wäl,
samt icke låtit mig i det minsta sakna, hwad til befrämjandet af min
upkomst höra mände, med sådan öm och brinnande kärlek, at
jag nu icke finner nog tienlige ord sådant allt med wördjammaste
tackjågelse at utföra, desto mindre hinner min förmögenhet dertil,
at alla mig bewiste wälgierningar någonsin aftiena och wedergålla.
Uptagen fördenkul, min Gunstige Gynnare, för all Eder kärlek,
til wördsamt tacksamhets wedermåle dessa enfsaldiga rader, hwil-
ka jag efter Eder egen upmuntran, om min Fosterbygds Lin-
driftat tilhopa samla, och för det allmänna i Lufset framte. Den
Högste giöre Edre Lifsdagar med alla sselfönskelige sällheter lång-
warige, Edre Käreste Anhörige til glädie och mig til stöd? J hwil-
ken innerlig önskan jag med all wördnad intil min graf framhårdar

Adle och Högaktade Herr Rådmanne och Cämmers
Præsidis, Min Gunstige Gynnares

Edm:uke tienare
S. A. SALOVIUS.



J. J. N.

S. I.

Nåväl inrättade Samhällets välmågo /
 makt och anseende förnämligast, näst gudsfruktan
 och hans välsignelse, bero på en god, idoa och för-
 nuftig hushållning, lärer någon så mycket mindre
 kunna neka, som et sundt förnuft och en dogelig
 erfarenhet nogsamnt bestyrcka detta. Men om hushållning
 skal åtnå sin tillbörliga högd, så trefes det wara högsfrödig
 och nyttigt, at de besynnerligaste och förnämsta inwånarens
 näringsfångs sätt i hwarje ort först blifwa noga och omständ-
 ligen beskrefna, at de sedan i de stycken kunna rättas, hwari
 man för ei haft noga insigt, och andre åter uuntras, at
 följa de gode och förståndige hushållares exempel och efterdö-
 me. At fördenksull efterkomma en kär och undersätelig plikt
 emot mit Fädernesland, och at gifwa andre mera uplystare
 Hushållare anledning, at tjena det Allmänna, så har jag fun-
 nit nödigt, at i detta mit första Academiska arbete, til det
 Allmännas nytta framgifwa en kort beskrifning, om det Grö-
 na Linet i Orihvesi Sokn, såsom et af de besynnerligaste
 och

2

* *) 2 (* *

och förnämsta mitt fosterbygds näringsfång. Denna Sockn är belägen i Björneborgs Län, och Öfra Satacunda Öfredels Härad, ligger 22. mil ifrån Åbo i Nordost, gränzar åt Norr til Nuovesi, åt Nordost til Cuorevesi Capell, åt Öster til Längelmäki, åt Sudost til Euhmalax Capell, åt Söder och Sudvärt til Cangasala, åt Väster til Teisko Capell af Messuby Socknar. Denna Sockns rymd, bredd och längd kan ej så noga utsättas; dock är des längd ifrån Söder til Norr efter landsvägen til det ringaste $5\frac{1}{2}$ mil, och des bredd ifrån Öster til Väster på det bredaste stället, ung färligen 4. mil. Nu bestimes uti Orihvesi Sockn wara gamle mantal, $72\frac{1}{2}$ som höra til Björneborgs län; men allenast $1\frac{1}{2}$ gamle mantal som lyda til Sawastehus län. Och delas denna Sockn uti twänne delar, Moderkyrcko länet och Eräjärwi Capell gåld, som ligger Sudost ifrån moderkyrckan. Hwad Inwånarens Kropps och sines beskaffenhet, Klädebonad och barnupfostran beträffar, så bestimes de måstadelis af lika beskaffenhet, som i andra Socknar här å orten. Denna För:samlings egenteliga Näringsfång består i åkerbruk, boskaps:skötsel, fiskerier och skogens nyttjande, så til större swedietall, som kallas hushdat, som til mindre swedier, hwieta kallas Kasket. Jordmånen i denna Sockn består måsta delen af sand:mylla, och någorstädes med mo:sand beblandad; dock ock, en god del ler:mylla, samt på få ställen hård lera. Hwad Gröna Lin:wärten anbelangar, hwar om jag redan i början af denna S. nämnt, så bör obliweras, at den idkas allenast i denna och Längelmäki Sockn, och det allenast af de byars och hemmans Åboer, som hafwa en dertil tjenlig jordmon, och är den, näst Dåg och Korn, deras förnämsta närings medel: detta Linet ansa inbyggärena af dessa Socknar på et särdeles sätt, skildt från det i andra orter i Fintland sker, hafwande detta Lin en gröngul färg, hwar af det ock bekommit namn af det Gröna Linet, och hålles af alla före wara tågigare, le:nare,

* *) 7 (* *

tilredande, der til kan bidraga, så af godt sådesfrö, som jordmonens bättre eller sämre art härrör. Den bästa och förnämsta jordmon til den Gröna Linwårten är lejord, (*) som icke bör vara hård, icke mycket djupmyllig eller djupt lös, tol jordfaste stenar, jämte några andra stenar lösa liggande här och där; dock icke af sandarter. I sandmylla wårer wäl och Grönt Lin; men stråft och icke tågigt, gifwandes mera blåår än Lin, derföre bör noga observeras och utforskas i hwad jordmon Linet wuxit, emedan bägge slagen äro gröna, och måst lika löfande för ögonen. Linmarken bör vara jämn, och icke högländt, icke fullrig eller hållaktig, icke mycket sluttad emot sölen. Wid insjöar och holmar trifs linet wäl; men noga bör man taga sig til wåra för kärr och kallsådrar, hwilka gifwa frostinätter, som ofta efter Linsåningen förderfwar fröen uti jorden, och Lintågen jämte knopparne i wårten.

§. 5.

Lin til Linsåde, tages af trädesgårdet, (a) och bör wåra tämmeligen wäl giödd, dock icke aldeles fet, ty
Linnet

berättar, at Lifflands frö är det bästa til Linsåde, som allenast där i landet är dogeligt högst 4. a 5. år, och at tekn til des utgång är, när linet uti goda år wil fort, och har en särdeles god trefnad på marken; men wil intet säga något til wigten emot utsäendet, då det bör förkastas och köpas annat i stället.

(*) Herr STEPH. BENNET berättar, at uti Hannover och Westphalen på bägge sidor om Wäferströmmen wåre en myckenhet Lin, och utaf den bästa sort han sedt. Jordmonen derstädes är måst leza, blandad med mull under sielfwa jordmonnen. På somliga ställen säger han den bestå af löslera, blandad med stiffer och klapperssten, som både fylle uti hetta, och drager til sig wätflan enär wät och rågnwäder infaller.

(a) Jämför Herr BENNET §. 1. och Herr EHRENGLOU. Ju

* *) 8 (* *

Linnet wäxer då i frö eller fröfogt. Denna åker upplöja någre en gång om hösten och en gång om våren; men somlige lemna wår-
 plöjandet aldeles berr, hwilket af en del hålles wara bättre om
 mycket torr sommar infaller, ty jorden blir då icke aldeles pös,
 och följakteligen förmår solen ej så starkt wärka der uppå.
 Plöjningen om hösten bör nedwändigst ske, at ogräset öfwer
 vinteren förqwäfwes och borttrunnar, på det ej så många dags-
 wärken behöfwes, när Linet om Sommarens skal rensas. (b)
 Hwarwid bör ock märckas, at plöjningen ej går djupare än
 matjorden är, på det någon dödd eller til wäxters fordrifwande
 odugelig jord ej må upkomma. (c) För Linjningen bör H-
 fren med wältar, sladdande och harswande tillräckeligen lös,
 och wäl fin göras, utan at lemna hårda lerklumpar, samt bör
 derhos ogräsrotterna noga bortplockas. Linfröet nedmyllas med
 harswen förhwis, utan tungd der uppå: på det fröet icke må
 komma diupt i jorden, som skadar Linets finhet, samt gör, at
 fröen löpa ihop fram för harswen, hwaraf seningen blifwer
 ojämn. Somlige, som råd hafwa, betäcka sina Linland med
 Hårgiödsel hel tunt och låta löfswistarna ligga ibland, som
 Håren ätit löfswen ifrån om vinteren, hwilket lönar mödan i
 Linets wäxt och godhet. Men de, som täcka Linåfren med Håst-
 giöddning, få wal wacker Linwäxt, men wid Linbråkandet ärf-
 wa de för omaker litet och skiert Lin, samt mycket blå. (d)
 Et

gen har i denna Sokn sådt Lin på lågda eller utdikade morast eller
 myror, som Herr Lands Sec. HAQ. HUS berättar det ske uti An-
 germanland. Om stelfwa sättet at tilreda lågdan, kan läsas hans
 berättelse om Linwårten dästfades s. 5. 9. II. 5:0, hwilket ock
 finnes korteligen beskrifwit uti Gøtheb. Almanach för år 1749. Det sam-
 ma berättar Herr BENNET ske med morast och myror uti England
 och Flandern, hwarom kan läsas hans Tractat s. I.

(b) Se Herr EHRENCLOUS försök wid Linwårten.


(c) Se Herr HAQ. HUS. s. 5.

(d) Jämför Herr Ehrencloui.

* *) 9 (* *

Til at täcka Linåhren brukas öfwen Rö- och Ewin-gjödning; hwilken bör guggas fin, och sprättas hel jämt och tunt öfwer det besädda Einlandet: ty om gjödningen är grof och halmig, så öwärfwer den mycket Linwärten. (e) Nyttan af denna gjödseln, som således liager lika som et skin eller täcke öfwer det besädda Einlandet, är otrolig: ty den bewarar fröet och den späda plantan för hetta, och när det rågnar, får Linet allt mer och mer kraft af denna fetma, som är uppenligt beforderlig til Linwärten.

§. 6.

 Linmaslags lermark, som i §. 4. omtaltes, är ock nödig til goda Lin swedior, hwilka böra huggas af något ung björkfog, den bäst är för Linwärten; dock tol Linmärken några All- och Enebuskar, någre Gran- Tall- och Furu telningar, eller små trån; men all gammal skog hålles wara o- dugelig til Linswedia. Dessa swedior böra wäl brännas, och sedan fröet är sådt, med swedieplojen eller swedieharfwen wäl nedmyllas. Linmars brukas här ock sis Lin på sådane ställen, som 1, 2. a 3. är förut warit swedia, om jorden är dertil tjenlig, til hwilken ända de winteren förut släpa dit torra Tall- Furu- eller Granstockar, och sedan om wåren, när torr wäderlek är, bränna jorden wäl, samt tilreda det på samma sätt, som andre Linswedior. Linet uti godt swedie- land wåper gemenligen längre och frodigare, än uti åker; men deremot understundom något sträfware, och mera blår gifwande; emedan Linet uti swedia wil gierna wåra i knå och

B

Profigt,

(e) Herr Bennet föreslår i sin berättelse §. 2. at sprida öfwer Linåhren Hönse- och Duswe dynga, dubbelt så tiockt, som man får sit Linsfrö, och harfwar det wäl tilsamman, då det gifwer en ynnig skörd.

* *) 10 (* *

froligt. Dock bör man wid detta swedjandet bruka all försigtighet, at ej matjorden genom för starkt brännande blir förberfvad, och den dugelige skogen ej dertil medtagen. Bönerna påstå, at kungelden skadar Linväxten, så at Linet ser ut som brändt; besynnerligen säga de den skada måst i swedia, och det förnämligast, om swedian är bittida huggen. Jag lemuar detta dårhån, såsom ej så noga undersökt, emedlertid har jag sielf sedt och erfarit, at linet uti swedia varit lika som brändt, hwilket wid rengörandet gifwit aldeles litet blårfullt Lin, eller ock aldeles intet: hwarföre ock orsaker här til wore wård at nogare undersökas.

§. 7.

Sädesinings tiden som är sidsst af all säd, påkas efter tälans utgående utur marcken, då jorden är inman til warm, och gräset begynner wäl utsticka på återrenarna; mer besynnerligen skynda de sig med Linfrös säning, då Huggarna, så gamla som unga, begynna wäl blomsträs, hwilket förnämligast infaller Urbani tid efter gamla stilen; dock aftas måst på warm jord, och när lusten är warm, samt regn synes komma den tiden; på det en långwarig torfa ej måtte skada fröen, och göra dem odugeliga til måltning; dock bör man noga märka, at det ej säs i regnwäder, besynnerligen då jorden är wät och klibbig, hwarigenom fröet kommer ojämt, och blifwer illa nedharfvat. Linfröet skal utsås i lungt wäder, bäst om morgonen bittida, och om aftonen sent, emedan dessa timar om dagen gemensligen äro lugna på berörde tid om året, hafwa äfwen ymnig dagg och en angenäm swakka: lugnan bidrager mycket til fröets sämhet i säendet, och daggen samt swakkan bewarar fröet ifrån den starka solhettan, som det förtorcka och bränna skulle, derest det blifwer sädt

* *) II (* *

sådt midt på dagen. (a) Ingen aftning gifwes här på ny och nedan wid utsäendet, (b) utan några akta på väderleken ifrån Södra, Östra och Västra kanterne, såsom lyckeligare. Linfröet utsås glest och icke tätt, om fröet annars är godt: ty om det fås för tjockt eller tätt, så blifwer Linvärtan smal och fin, som hö. När medelmåttigt wåta är infalla; så fås här den bästa och härligaste Linvärt: i torra är här man äfwen lent och tågit Lin, fast mycket kort och litet; men om aldeles wåta är tillstöta, blifwer här miswärt på Lin: det wårer fuller då mycket frodigt i början, men rutnar bort under wårandet; af för mycket wåta. Efter en koppa Linfrö uti torra är fås högst et Lippund Lin; men uti lagom wåta är intil två Lippund och mera.

§. 8.

När Linet upwuxit til et fingers eller halft qwarters längd, bortrensas nogsammt alt ogräs, ty då tol Linet någorlunda nedtrampas, och wårer up igen, (*) men om ogräset sedermåra tager til, så måste det warsamt bortpläckas, at icke Linwårten skadas med nedtrampande, då det icke mera

B 2

wil

(a) Jämför Herr Huls §. 4. Men den olägenhet han säger der af komma, om man skulle så sit Linfrö om morgonen straxt efter soluppgången, (nemligen at solhettan skulle förtorcka och bränna det) kan jag icke se, allenast det straxt blir nedharswat:

(b) Herr Bennet berättar §. 2. at uti Tyskland hafwes wiså dagar til Linfrös utsäning, om de kunna nemligen 3. för och 3. efter S. Georgs dag. De så icke gierna Linfrö uti månans tiltagande, utan håldre i nedan.

(*) Jämför Herr Bennet §. 2. och Herr Ehrenclou.

* *) 12 (* *

wil wäl resa sig, utan wäyer i Enå, hwaraf blären föröfes;
och Lin-tågen tager skada.

§. 9.

Annemärken til Linets fulla mognad tages af bladens eller fähnens svartnande och nedfallande ifrån stielcken, och at samma stielck hafwer en grön gul färg, då det bör snart upriswas. Annars kan man ock sluta om Linets mognad, då man sönderfår några knoppar, och tillser om fröet har sin fullkommeliga storlek och rätta färg. (a) Somlige upriswa wäl Linet grönare, som då blifwer fint och tagigt, men gifwer ringa eller alsintet frö; hwarföre de lemna några wisa åkerstucken för Linfröets mognad skull, at det någon tid längre må stå ouppriswet. (b) När de det upriswa, rånja de noga det upväxta ogräset ifrån hwarje hand full Lin, hwilka handfulla Linknippor sedan bäres förhwis satte i tämmeligen stora högar på åkren, at wärmas tid twänne högst tremre dygn, hwaraf Linet säges få bättre färg, och skäfworne låfna lättare ifrån tågen; dese högar böra wäl täckas med halm, för infallande regn. (c) Sedan utrepas knopparna, antingen på et bräde, som är försedt med 10. a 12. taggar

(a) Se Herr Ehrenclou och Herr Bennet.

(b) Jämför Herr Ehrenclou.

(c) Herr Bennet säger §. 3. at Linet wid uphämtandet borde stratt sorteras til det minsta uti 2. a 3. delar, hwilket lätteligen kunde ske, om den samma, som uphämtar Linet, tager med den ena handen alla långa och grofwa, och med den andra alla korta och fina stånd, samt binder hwardera sorten för sig. Han säger vidare uti §. 4. at detta Lin bör andra gången sorteras, när det härlas, då den grofve sorten sättes för sig, det medelsta för sig, och det finaste för sig.

* *) 13 (* *

taggar i ena ändan, hwilken ända uphöjes något ifrån marken; men den andra ändan af brådet ligger på jorden, hwar på personen står, som Linknopparne af hwarje hand full Lin, ifrån berörde hög tagen, helt noga afdrager; eller ock brukas härtil et bråde, som i sin andra ända hafwer en annan brådstump af tre quarters längd, så fästad, at de göra tilhopa en rätt winckel, hwilken brådstump i öfre ändan hafwer taggar, äfwen som det förra; på den andra ändan sätter sig personen på en stol eller annat dyligt, samt på före omrörde sätt afdrager Linknopparna, bindandes sedan med halm 3:ne sådana handfulla Lin = knippor uti et band, hwarpå Linet släpes til watnet at rötas.

§. 10.

Watnet och botnen til rötstället bör noga utwälas, om Linet skal hålla sin gröna färg, och förblifwa i tagen fint och starkt; lungt ställe brukas därtill allmänt, at icke stormväder må skada; derföre äro små insjöar beqvämligare här til, men stelsira botnen hålles före göra härwid ganska mycket, som bör wara mull-gyttig, dock icke botlös eller mycket djup, samt utan sand- och lerblandning, wid hwilka ställen måst sås wara: dylit botn finnes uti små insjöar fernämligast, hwarföre Linet ofta släpes ifrån åkren och svedlorne en fierdedels mils wäg och mera. Wid holmar, der wifar äro, samt wid åbrådes wifarne, finnes ock stundom sådan lösmullig botn. Den som nedsäncker sit Lin uppå sand- eller lerbotn, får blekt Lin til färgen och stundom swart, samt defutom skört och stråft, och mycket blåv gifwande. Hårda och mineraliske watn äro ej goda at róta Lin, emedan de göra Linet hårdt och stråft, samt säges at lårttet härutaf får swåriligen sin tilbörliga hwithet uti blekandet. Morafwatn äro ei heller goda, at róta Lin, efter de göra Linet swart. At róta uti rent rinnande

B 3 watn

* *) 14 (* *

watn har den olägenheten med sig, at Lintågen förr tager skada, än stielken får sin tilbörliga rötta, af orsak, at friskt rinnande, såsom och kallwatn kyla, och thymmedelst hindra rötandet. (a) Omkring sielfwa nedsänkningen neddrifwes tått störrar fast i botn, sedan sänkes Linet der in, hwarstals lagde på hwarandra, såsom fiskfällan ligga, så at watnet går öfwer det öfwersta hwarfvet. Til tyngd på sänckningen sättes stora stöckar eller bräden med stora stenar uppå, at icke stormwädrer eller strömmen får ihopblanda Linet med myllan ifrån botn, hwaraf det bortskämmes och får svartblek färg. (b) Noga bör ock efterses, at intet stället på Linsänkningen är tort icke eller löst, utan jämt hårt öfwer allt.

§. II.

S Allru länge Linet bör rötas i watnet, är, näst det, som uti föregående § sagt är, den ömmaste omständighet för det gröna Linet, hwarwid den bästa Linsänkingsman plår ofta fela: besynnerligen då watnet emot hösten är stundom mycket warmt, som fördrar fortare rötningstid, och stundom är watnet aldeles kallt, då Linet tarfwar längre ligga i sänkningen. I warmt watn röttes det stundom på 3. a 4. högst 6. a 7 dygn; men i kallt watn stundom 2. weckor och mera. (c)

(a) Jämför Herr Bennet §. 3. Om sättet at rötta sit lin med samlat regnwatn, kan läsas Herr Bennet §. 3 samt hwad olägenhet rötandet på landet har med sig, finnes beskrifwit af Herr H. Huls §. 10. och Herr Bennet. §. 3.

(b) När botn är ej så god, som den tyckes böra wara, brukas somliga, at breda grantis under Linet närmast botn. En nödwändig del härwid hålla någre före wara, at aldrig lägga Linet at rötta, at det kommer at rötta wid sielfwa botn, utan at det alltid bör ligga en aln, eller så ungefär, från den samma.

(c) Då kall wäderlek om hösten infaller när Lin skal rötas, och

* *) 15 (* *

¶ anledning härutaf, så hafwa trefre hushållare härstädes funnit för rådeligit, at efter 3:die dygnet noga se 2.ne gångor om dagen, morgon och afton, om Linet är fullrödt eller ej, och icke så wårdsiöft lemna detta liggande i watnet, efter uträknings dagarne, som många bruka, och boristämman thymedelst sit Lin, så til färg, som til godhet, igenom sin gamla rötewarna. Orihvesi bästa Linhushållares försökte märken, som utwisar, at Linet är fullrött, äro desse följande: 1:0 At Linet är blött i handen, då et band deraf tages midt utaf Linsänkningen up. 2:0 Af detta Linbandet tages 4. a 5. Linstånd i frvåndan, och slås sedan med stubben eller roten i watnet, med fulla krafter 3. a 4. gångor, om stielekorne då lofna lösa ifrån sielfwa tåget, eller om Linstielekorne spricka in uti sielfwa Lintåget, såsom ämmen til stiafwor, så bör Linet uptagas, besynnerligen straxt, om Lintåget lofnar ifrån hela stielken. 3:0 Taga de af kunnna band 2. a 3. Linstånd, och linda desse omkring fingret såsom et band; går stielken då något lös, på de tjockare stånden, och på de finare breder sig i sprickor längs med stielken, så är linet fullrött. 4:0 I afttages Linets färg, som under rötandet blifwit något mörkgrönt up åt stielken; men neder åt roten något goldblek, fast detta märcket finnes ock på det Linet, som blifwit för mycket rötadt, så at det är svart af färgen görva skinnad härwid, utan af Linets blöthet, som är aldeles skarftigt, utan någon styfhet i stielken, på det Linet, som för mycket blifwit rött, gifwandes mera blå än Lin. (d) Om man


watnet redan intagit sin winterkiöld, så tyckes det wera rådeligare at torcka sit Lin, och förwara det ordit til wåren, eller sommaren påföljande, då watnet blifwit warmt: ty om rötningen sker i sådant watern, som redan intagit winterkiölden, så blifwer Linet sträft, och skiles stiafwen ogiernna ifrån basiet, kunnandes således det bästa Lin förskämmas. Läs här om Herr von Ehrenclou, Herr Bennet §. 3. och Herr H. Huls §. 7.

(d) Herr Bennet §. 3. gifwer följande prof at känna igen rätt

* *) 16 (* *

man vågar i förtiden taga up Linet innan det blifwit fullrött, så hafwer man deraf den olägenheten, at skäfworna icke wilja losna bort, utan blifwa qwar sittande wid Lin-tågen, hwaraf man hafwer skäfwaktigt Lin til salu, och om man präkar sådant litet rött Lin wid rengjörandet, så bryter det sig til blå: ty det är sträft och skört at handtera: dertfore bruka här somliga, at låta sit uptagna Lin, som litet blifwit rötadt, ligga på stranden uti hög, et dygn eller 2: efter uptagandet ifrån sänknungen, hwilket twcks något hjelpa til rötandets fullkommande, och at få blötare Lin wid rensandet af skäfworna.

§. 12.

 Sedan Linet är uptagit ifrån sänknungen, så utgrenas hwarje bård i rotåndan, och sättas på gärdesgårdarne at torckas, eller på långa stänger, uphögda ifrån marken; men sedan det ofwanpå är tort, så wändes den inre sidan ut at torckas på samma gärdesgård eller stängerne, hwarwid halmbanden litet flyttas på annat ställe; stundom grenas de ock frvåndan nederåt, och rotåndan upåt, samt straxt, då Linet är tort, binda det i knippor, och införa under tak at förwaras, til des de hinna at rengjöra det. Somlige bruka ock, i brist af gärdesgårdar och stänger, ställa Linbanden på marken at tårckas, utbredandes rotåndan, hwarwid de ofta måste wända dem, och finna ändock stor swårighet, och få Linet wäl tort. Här på orten brukas icke at utbreda Linet på marken at bleckas och torckas, som andra orter i bruk hafwa, och der igenom bortskamma färgen, och skada Linets styrcka, ty fast det ser
h Witt

rött Lin: man tager några stråd eller stammar af en eller annan knippa, bryter och gnuggar dem emellan händerna, går halmen straxt sönder och skiljer sig ifrån tåget, måste det straxt uptagas, då man på förberörde sätt bör försöka hwarje knippa, då de, som ej befinnes wara wäl rötte, sändas åter neder.

* *) 17 (* *

hwitt och tågigt ut, så gifwer det dock mera blår; och linne af det hwita Linet, som på marcken blifwit mera rött och blekt, såges icke hålla så wäl och länge at slita på, som linne af det Gröngola Linet, hwilket hastigt torckas: här bör ock märckas, at om Linet får länge torckas på gårdesgården, så blifwer det hwitt af solhettan, hwilken sugur bort den gröna saften af Linet. Af regn tager det på gårdesgårdar och stänger satta Linet ingen skada; men om det blifwer stundom halftort och åter af regnet igenom wätt, så tyckes det något lida til sin färg och seghet, samt gifwa mera blår: hwarföre warsamme hushållare skynda med detta sit gröna Lins torckande, at det ej må mista sin färg och godhet, icke wäntandes på regn, sedan det är tort. (a)

§. 13.

Det Linet skal ränsas ifrån skäfworna, så wärmes badstugan lium, dit Linknipporna föras, och upfattes om aftonen på laswan, eller stänger at torckas, hwar wid bör undslös en stark wärma eller hetta, hwaraf Linet warder stråft och skördt, blifwande mätta delen blår utaf: hwarföre aftsamme hushållare härstädes så ömt handtera sit Lin wid denna tärkningen, at de upwärma badstugan om aftonen förut, och upfatta först Linet dit om morgonen, hwarest det sedan tärckas i lium wärma til aftonen, då det nedtages, och badstugan åter upwärmes: om morgonen derpå upfattes åter Linet, besynnerligen de banden, som icke ännu äro wäl torra, då rensningen begynnes om ottan med det torraste Linet. Här bör

(a) Herr Bennet §. 3. säger det wara ganska skadeligit, at de torcka sit Lin på gårdesgårdar, hwilket jag ej wil bestrida, allenast följande orden lägges til: hwarest det hela hösten, ja halwa och hela winteren hänger exponerad för alla wäder: hwarigenom det yttre af knipporna blir af luft och frost för mycket blekt och förswagadt; men den inre delen förutnad och bortskänd.

* *) 18 (* *

bör och noga observeras, at om Linet blifwer rött i warant wadm, så tol det aldeles ringa värma i badstugan.

§. 14.

Dessa Linwänsningen i badstugan sker först med de al-
 mint här å orten brukelige träbråkar, på Finnska Lou-
 cut kallade, hwarmed stielkarne sönderbråkas i skäfwor,
 och sedan bortbråkas skäfworna med klyfta, eller klicka, som
 hafwer et järnband, et godt qwarter långt, eller något mera,
 fast uti låcket; dernäst med skakta, på Finnska widin kallad,
 som hafwer skapnad af en tålgknif, hwarmed de på en dyna,
 giord af blåer och slarfwor, ännu med hand och fot slåta Linet,
 och uttwinga de gröfsta blåren samt skäfworna. Ju bättre de
 skakta med detta tråredskapet, ju renare blifwer Linet, hwilket i
 knippor sättes, med en håsla omkring knippan, och 10. håslor
 i hwarje knippa. Dessa knippor sättes ihop til des det blir et
 Lispund fullt. Efter et Lispund godt Gröngolt Orihwesi
 Lin, bekommes wäl fint håkladt Lin ifrån 10. 12. högst 14.
 marker igen, dock det mycket sällan; men eljest gifwer sådant
 Lin måst 6. 7. a 8. marker allenast.

§. 15.

På spinnandet hafwa denne Söns inwånare icke stort
 lagt sig, knapt til eget husbehof. Dock hafwa de i
 desse framflutne åren, skaffat sig spinräckar, och börja
 lika såsom något wänja sig derwid. Majoren wid Konglige
 Björneborgske Infanterie Regimentet, Wälborne Herr HANS
 HENRIC BOIJE hafwer wäl sökt, igenom ansenlige spinnare-
 löner, upmuntra qwintfolcken, besynnerligen Säldatehustrinne,
 til at winläggga sig om färdighet at spinna fint linnegarn;
 men det synes än icke långt hwarit dermed, för deras gamla
 wahn, från hwilken de ej så lätt gå, at spinna slummeraktigt
 groft

* *) 19 (* *

groft garn. Spinnarelön på en mark fint linnegarn har här gemenligen varit en daler 16. öre Kopparmynt för det finaste. För en mark groft bonde linnegarn betales i spinnarelön 24. öre Kopparmynt, och för det finaste af bondens dem emellan en daler Kopparmynt, och något mera, alt som det är fint til. Unnars har här intet varit wist pris på spinnare löner: ty det blifwer alt dyrare årligen, såsom alt annat. Här är antagen en Sotne Linwäfware; men den hafwer d. w. wid ringa utkomst af de få Ståndpersoner i Sotnea, emedan gemene man härstädes håller sig til husbehof wid sine egne grofwa lärsts wäfna der. För Dräll wil Sotnewäfwaren hafwa i wäfwarelön, efter mönstrets rarhet, och garnets finhet, för alnen ifrån en daler 16. öre Kopparmynt til en daler och 4. öre; för fint lerst betales til honom i wäfwarelön för alnen 30. öre; men för gröfre 24. öre: bondefolcket sin emellan begära för deras brukliga fina lärsters, som nog finala äro, för alnen 18. öre; men för gröfre ifrån 6. til 10. öre, alt förberörde mynt.

§. 16.

Et mätta Lin upköpande sker af Österbotniske handlande, hwilka i dessa åren såges onekandes betalt et Lispund Lin med 12. daler Kopparmynt hemma i bondens eget hus, dock resa under tiden bönderna sielfwa, beshymerligen de, som ligga affides, (då icke Österbotningen wägar sig så långt, i råddhoga för Crono-betjente,) med sine last til Österbotniske Städerne, hwarest de sådt i dessa tider högst 14. daler Kopparmynt Lispundet; men uti Åbo hafwa de erhållit understundom 15; men måst 12. daler dito mynt för Lispundet, hwilken betalning de äfwen bekommit hemma i sit hus, för godt Lin, af des rätta kännare, utan förslande och tullande. Godt Lin pröfwat här således: 1:o Alt de taga ur häslan et tåg, och rycka något litet derpå med fyra finger; om det håller, så är det segt och godt. 2:o taga de twänne tågar, och slå en knut midt uppå dragandes eller ryckandes hastigt til, gå då tågen af jämt wid

* *) 20 (* *

wid knuten, så är Linet godt; men går det af på annat ställe; så är det mycket blåraktigt; stundom händer ock, at Linet går af i knuten, som är et godt märke. Här bör ock noga observeras, at ju mindre Linpundet är, ju bättre Lin; men ju större till utseendet, ju mera blåraktigt. Och ju kortare Linet är i mindre pund, ju finare.

§. 17.

På denna Linhandteringen hafwa trefne bönder i denna Socken så högt slagit sig, at de somliga är kunnat afsälja, hwarje bonde för sig, ifrån 20. till 50. a 60. Lispund. Skulle alle byelagen i denne Sockn hafwa en tjenlig lerdåker till denna afwelen, så skulle de alla täfla med hwarannan, såsom de byars och hemmans åboer göra, hwilka sådan jordmon åga. De kunde ock mera upmuntras härtil 1:0 igenom Linets bättre upköpande, som förnämligast kunde ske, om en marknad i början af vinteren här blefwe inrättadt, så at Österbotniske handlande, (hwilke Orihvesi bonden har at tillskrifwa sin Lincultur, i thy de altid wäl betalt hans Lin), utan något hinder, så i wägalag, som råddhoga för Cronobetiente, sig wid denna marknad infinna kunde. I denna marknad kunde då denna med Långelmåti Sockn, icke allenast förnytttra sit Lin, utan ock tillika med andre nästgränsfande Socknar, sine öfrige victualie wäror, som Landtman kunde hafwa at aflåta, och icke wara nödsakade, at göra så kostsamma resor till nästa handelsstad, på hwilken resa bonden genrentligen dröjer 2. a 3. wecfor, alt som han har lång wäg, och wägalaget är godt till, då mycket arbete blir försummat wid hemmansbruket, och följakteligen det aldrig kan komma i sådant stånd, som sig borde.

2:0 Bidrogo anseeligen till Linwärtens bättre Cultur, om något spinnerie och Linne-Fabrique, (hwarom det Allmenna nu aldeles sorafälligt är,) igenom Högä Öfwerhetens försorg här å orten blefwe anlagd, derest icke allenast bonden kunde hafwa åtgång på sit Lin, utan ock lära sig rätta konsten, at göra
nytt

* *) 21 (* *

nyttja deraf. På sådana ställen up i landet, där skönt Lin-
gierna wäres och wil fort, borde i synnerhet linne Fabriquer
invättas; Jirwanarena, som för sin wida aflägsenhet från andra
Städer hafwa swårt at föryttra sina landtmannawahror, skulle
sälunda få god afgång derpå; mat-wahror, hus, wed, m. m.
blefwe ej så dyrt för arbetsfolket wid Fabriquen; de tilwårka-
de Lärster zc. togo ej så mycket rum, wid des nedförande til
städerna, som det råa Linet wil hafwa: hwarjehanda grenar af
landtbruket uppe inne i landet, hwilcka nu, för den lilla rörelse der är,
ligga lika såsom döde, skulle härigenom få nytt lif och trefnad: här
kunde äfwen fattigt folck, såsom fattige Ankior, Soldatehustrur,
fattige och faderlöse barn, samt andra lösa qwinfolck, hafwa til-
fälle at skaffa sig födan, spinna för mindre betalning, än an-
nars wid städerna sker, och icke betunga landet med betlande
och tiggande, som nu nog ofta sker, samt wid det de flyttade
derifrån behålla den kärdom och wahna de der fädt, hwarige-
nom spinnandet och wåfmandet alt mer öfwer landet blefwe ut-
bredt. Något dylikt swinnerie har wäl Wälbemålte Herr Ma-
jor BOIJE, af sit medfödda priswårda nit för landets uphjelpande,
förteden sammar invättat i Mesuby Sokn, på Tamersfors gård,
och til den ändan låtit i Orihvesi ansenligt Lin upköpa; men
den korta tiden sedan det börjat, och de swårigheter, som i förstone här-
wid enom möta, har ej tillåtit, at detta ännu hunnit til des önskelige högd.

3:0 Skulle Linwårten sig mycket förkofra om Borgarena uti näs-
sta Stapelstäderna införskaffade upriktigt Lifflands Linfrö landtman
tilhanda, samt lenmade bonden det til så lindrigt price, som
möjligt wöre, och ei fordrade dershöre så dryg betalning, som det
hårtills skiedt, då bonden ej så gierna wil gå på detta Linfrö,
ehuru han ofta erfarit den stora och margehandas nytta han
af det haft, så til ernående af godt Lin, som en hårlig wårt,)
utan förnöjer han sig håldre med sit eget; ehurudant det och
wara må. Här tyckes ock wara af nöden, at Öfwerheten eller
någon annan skulle anlägga en liten ohjoqwar, hwarest Landt-

E 3

man

* *) 22 (* *

man kunde sälja sit eget frö, eller bortbyta det för utländskt til Borgare, som det til Olofslagerierne partie wis bortaccordera kunde.

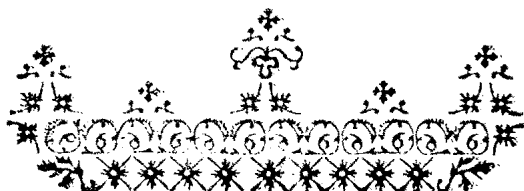
4:0 Synes härtil bidrağa, em de hemman i öfwerhet skulle utletas, dem naturen genom jordmon och alla andra omständigheter, samt erfarenhet, lika såsom utpekad wara de skickligaste til denna nyttiga wäxts skötande, samt at Öfwerheten pålade samma hemmans äboer Linrinta, besiddende i några markker Lin, som sedan kunde ärligen ökas, och i skället annat lindras, då landet blefwe twungit at slå sig här uppå, och således förse der med det af mig föreslagne spinneriet och Linne Fabriquen, hwilcka då kunde köpa af Cronan det nödande råttelinnet.

5:0 Skulle til denna Linskötselen något bidrağa, om Stånds-personer, Präster och Cronobetjenter först något mera sloge sig på denna handteringen, då bonden deraf blefwe upmuntrad, när han såge den winst och bättnad, dem här af skulle tillflöta, at följa deras efterdömh: besynnerligen som bonden har det största förtroende til sine Själesförjare och Cronobetjenter. Dock måste man härwid beklaga, huru förfarenheten nog ofta wisat, at bonden ej så lätt låter öfwertala sig igenom exempel, utan håller sig hållt til sine förfäders sedwana, besynnerligen hwad hushållningen anbelangar. Dertfore tycker jag 6:0 det förnämsta motivum, at upmuntra bonden til at upodla detta så nyttiga näringsfång, wara præmia eller belöningar för dem, som skulle kunna upwisa det bästa och bästa Lin. Eller om öfwerheten wille pålagga en wis summa, at den som kunde få den full eller öfwer, finge så och så mycket i belöning, hwilcken summa sedan kunde alt mer och mer ökas, när bonden blifwit wahnd, at rätt handhafwa sit Lin. Och som Cronan har många och dryga utläggningar, så underställes wördsamst, om icke medel härtil kunde skaffas igenom et til den ändan anlagt Lotterie, til hwilkets i stånd sättiande man skulle hoppas at hwar och en om Fäderneslandets wälfärd och sällhet ömsint undersäte, ej skulle undandraga sig, at efter råd och lägenhet bidrağa. Den ömhet

* * *) 23 (* * *

Omhet Engellska Cronan användt wid Linskötselen i Irland, och Irlands deraf tilflytande fallhet, förtjenar här upmärksamhet. Wi hafwa oss bekant utaf Historien, at de förnämsta bewekande grunder til at upmuntra Landtman i Irland til Linets rättta cultiverande har warit premia, nödiga Linne Fabriquers anläggande, samt de der förfärdigade fina Lärsters tullfria införsel til England m. m. på det at Landtman alltid skulle hafwa sit Lin betalt, Landet tilgång på allahanda af Lin tilwärfade wahror, och penningarne på det sättet blifwa qwar hëma i Riket. Detta hafwer ock haft så lyckelig utgång, at England, som förr måst köpa sig dylike wahror af utlänningen, nu mera säljer samma åt honom. Och Irland, som förr warit så ohyggeligt och magert, at det knapt kunde föda sine inbyggare, nu mera med rätta kan räknas ibland de rikaste Länder i Europa. Lyckelige wore wi i vårt Kära Nadernesland, om wi en gång skulle slippa, at klaga öfwer bristen af en så nödig wahra. Jag hoppas fördenksull och hierteligen önskar, at hwar och en ärlig undersöte wille af egit förstånd sig sielf öfvertyga, huru nödigt och nyttigt det för landet wore, om Linskötselen med alfware skulle angripas, samt öfwerwäga de stora penningesummor, som för denna wahran utur Riket utgådt. När nu en hwar på dotta sättet blifwer öfvertygad, så tror jag, at alla, som dertil lägenhet hafwa, detta näringsfång, med alfware angripa.

GUDJ Allena Åra.



Lyckönskan och Sagnads betygelse Til Herr AUCTOREN.

Sär Finland ymnigt godt
 Utaf naturens gåfvor,
 Så har Hon dem ock fådt,
 Som tala om bes håfvor.

I dag framgår en Swån,
 Och gröna Linet prisar:
 Han är en lärdoms wån,
 Sin förfling deraf wisar.

Hans slit, Hans dugd är den,
 Som honom fördt på spåren,
 Där Lärda witttra Mån
 Plå samla frukt för åren.

Han utmärkt har den jord,
 Der Linet bäst kan trifwas,
 Han wisar i wår Nord,
 Til högd det kunna drifwas.

Uck hwad för härlig post,
 Ut landet kan framgifwa,
 Det wi af grannen måst
 För pengar förre infrefwa.

Til tæf, min wårda wån,
 I allmänt hedras bören:
 Ut gwinnor och af mån
 I här för loford bören.

Ja, Kynden snått nu Er
 I tid på Pindi högder,
 Er där Apollo ger
 En Krants af Lager bögder.

Er lyckan ware blid
 I alla åldrar, tider,
 Ut med san ro och frid
 Er lefnad stads framskrider!!!

Uttrade af Herr AUCTORENS trognaste wån
 och tienare,

MART. RINGBOHM.
 Sat. Fen.